

ADVIES Nr. 1.370

Onderwerp : IAO - 90ste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie (juni 2002) - Rapport V (1) - Registratie en aangifte van arbeidsongevallen en beroepsziekten en lijst van de beroepsziekten

Bij brief van 10 juli 2001 heeft de heer M. JADOT, secretaris-generaal van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, namens de minister van Werkgelegenheid, het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over rapport V (1) van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) betreffende de registratie en aangifte van arbeidsongevallen en beroepsziekten en de lijst van de beroepsziekten.

De adviesaanvraag slaat op de vragenlijst die bij het voornoemde rapport is gevoegd en waarop de regeringen van de lidstaten gemotiveerde antwoorden moeten geven.

Het IAB zal aan de hand van deze antwoorden een tweede rapport opstellen, dat aan de Internationale Arbeidsconferentie zal worden voorgelegd met het oog op een normatieve actie, volgens de procedure van enkele bespreking.

De Nationale Arbeidsraad wordt om advies verzocht overeenkomstig het IAO-verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de internationale arbeidsnormen.

De commissie Internationale Arbeidsorganisatie werd met de bespreking van dit vraagstuk belast.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 19 september 2001 het volgende advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

Bij brief van 10 juli 2001 heeft de heer M. JADOT, secretaris-generaal van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, namens de minister van Werkgelegenheid de Nationale Arbeidsraad om advies verzocht over rapport V (1) van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB) betreffende de registratie en aangifte van de arbeidsongevallen en beroepsziekten en de lijst van de beroepsziekten.

Het voornoemde rapport heeft tot doel de procedures voor de registratie en aangifte van de arbeidsongevallen en beroepsziekten te versterken en een mechanisme voor de regelmatige bijwerking van de lijst van de beroepsziekten in te stellen.

De adviesaanvraag slaat op de vragenlijst die bij het voornoemde rapport is gevoegd en waarop de regeringen van de lidstaten gemotiveerde antwoorden moeten geven.

Het IAB zal aan de hand van deze antwoorden een tweede rapport opstellen, dat aan de Internationale Arbeidsconferentie zal worden voorgelegd met het oog op een normatieve actie, volgens de procedure van enkele bespreking.

De Nationale Arbeidsraad wordt om advies verzocht overeenkomstig het IAO-verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de internationale arbeidsnormen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad heeft kennis genomen van het IAB-rapport en heeft zich in het bijzonder toegelegd op de bespreking van de vragenlijst die bij het rapport is gevoegd.

A. Algemene beschouwingen

De Raad wijst er vooreerst op dat hij positief staat tegenover de tweeledige doelstelling van de IAO, namelijk de versterking van de procedures voor de registratie en aangifte van arbeidsongevallen en beroepsziekten en de regelmatige bijwerking van de lijst van de beroepsziekten.

1. De Raad vindt dat het initiatief om de procedures voor de registratie en aangifte te versterken en de statistieken van de arbeidsongevallen en beroepsziekten op elkaar af te stemmen, zeer interessant is en in de lijn ligt van een uiterst nuttige en dynamische aanpak.

Dit initiatief zal het aantal aangiften van arbeidsongevallen en beroepsziekten doen toenemen en zal bijdragen tot een betere inschatting van de risico's en bijgevolg tot een verbetering van de preventiestrategieën.

2. De Raad spreekt zich ook positief uit over het voorstel voor een regelmatige bijwerking van de lijst van de beroepsziekten voorzover een en ander aansluit bij een beredeneerde en analytische aanpak en de lidstaten, eventueel in samenwerking met de sociale gesprekspartners - zoals dat in België het geval is - de nodige bewegingsruimte geeft om op hun niveau over dit thema te discussiëren.

Hij wil er evenwel zeker van zijn dat de in te stellen processen samenhangend blijven op het gebied van efficiëntie en ook qua evenwicht tussen de inzameling van statistische gegevens en de eventuele administratieve rompslomp die er voor de ondernemingen mee gepaard gaat.

B. Bespreking van de verschillende vragen

De Raad heeft een grondig onderzoek gewijd aan de vragenlijst die als bijlage bij rapport V (1) van het IAB is opgenomen.

Hij wijst erop dat de aangifte van arbeidsongevallen en beroepsziekten moet worden geïnterpreteerd als een verzoek tot schadeloosstelling en dat hij de verschillende vragen vanuit dit oogpunt heeft behandeld.

De Raad deelt ten slotte mee dat zijn antwoorden op de vragenlijst moeten worden gelezen met verwijzing naar de algemene beschouwingen die hij met betrekking tot de eigenlijke demarche heeft geformuleerd.

Punt 1 - Vorm van het (de) internationale instrument(en)

Vragen 1 en 2

De Raad constateert dat de vragen 1 en 2 als volgt luiden :

- "1. Estimez-vous que la Conférence internationale du Travail devrait adopter un ou plusieurs instruments internationaux traitant de l'enregistrement et de la déclaration des accidents du travail et des maladies professionnelles ainsi que d'un mécanisme de mise à jour de la liste de ces maladies ?"
- "2. Dans l'affirmative, estimez-vous que cet instrument ou ces instruments devraient prendre la forme :
- a) d'un protocole relatif à la convention sur la sécurité et la santé des travailleurs de 1981 et d'une recommandation autonome ?
 - b) seulement d'une recommandation ?
 - c) seulement d'un protocole ?"

De Raad vindt het nuttig dat een internationaal instrument wordt aangenomen over de registratie en aangifte van arbeidsongevallen en beroepsziekten en een mechanisme voor de bijwerking van de lijst van beroepsziekten.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen vinden dat deze instrumenten de vorm zouden moeten aannemen van een protocol betreffende het verdrag over de veiligheid en de gezondheid van werknemers, 1981 en van een autonome aanbeveling die de aanzet zou kunnen geven tot een progressieve aanpassing van de lijst van de beroepsziekten.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen geven de voorkeur aan een protocol; hoewel ze niet formeel gekant zijn tegen een eventuele aanbeveling, zijn zij dienaangaande toch enigszins terughoudend ten opzichte van de haalbaarheid van de procedures die erin worden voorgestaan en de analyse van de kosten die gepaard zouden gaan met de bijwerking van de lijsten van de beroepsziekten door deskundigen.

Punt 2 - Inhoud van het protocol

Toepassingsgebied

Vraag 5

De Raad merkt op dat vraag 5 het toepassingsgebied van het toekomstige protocol vaststelt door een aantal termen te definiëren, zoals "l'accident du travail, la maladie professionnelle, l'événement dangereux, l'incident et l'accident de trajet".

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen zijn tevreden over alle termen en over de definitie ervan, daar het toepassingsgebied van het protocol op die manier een ruimere preventie beoogt van de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, ook wat "presqu'accidents" betreft.

Bovendien dringen zij erop aan dat de begrippen "événements dangereux" en "incidents" in aanmerking worden genomen in het kader van de registratie en de aangifte van arbeidsongevallen, teneinde dienaangaande een echt preventiebeleid te kunnen voeren.

Zij merken in dit opzicht op dat het Belgische stelsel reeds voorziet in de registratie van dergelijke accidenten, waarvan het slachtoffer zich bijvoorbeeld gewoon heeft laten verzorgen in de eerstehulp post. Er moet dus op toegezien worden dat de begrippen "événements dangereux" en "incidents", zoals ze in de IAO-vragenlijst opgenomen zijn, niet verward worden met simpele gebeurtenissen die mogelijk een risico kunnen inhouden.

Hier gaat het daarentegen om "événements dangereux qui pourraient être la cause de lésions corporelles ou d'atteintes à la santé chez les personnes au travail, ou dans le public" of "incidents qui pourraient avoir entraîné des lésions qui ont nécessité uniquement l'administration de premiers soins".

Een andere voorstelling van zaken zou een rechtvaardiging inhouden van het nu reeds geconstateerde verschijnsel dat vele arbeidsongevallen niet aangegeven worden.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen vinden dat sommige te vaag omschreven begrippen een aantal interpretatiemoeilijkheden met zich kunnen meebrengen, zoals in het geval van "incident" of "presqu'accident".

Zij vinden immers dat de werkgever moet beslissen deze risico's al dan niet aan de bevoegde instantie te melden, voorzover een en ander geen echt gevaar inhoudt voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers.

Zij dringen er dus op aan dat enkel de termen "accident du travail", "accident de trajet" en "maladie professionnelle" in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van het toepassingsgebied van het protocol.

Zij vinden immers dat de bevoegdheid voor het beleid inzake incidenten en gevaarlijke gebeurtenissen (registratieprocedures, analyse, preventie-maatregelen, ...) bij de werkgever ligt. De registratie- en eventueel aangifteplicht kan leiden tot een aantal interpretatieproblemen (interpretatiemarge wat de definities betreft) en, wat belangrijker is, brengt een onaanvaardbare administratieve rompslomp met zich mee (voor ieder arbeidsongeval zijn er 300 à 600 incidenten).

Registratie- en aangiftestelsels

Vragen 7 en 8

De Raad constateert dat de vragen 7 en 8 als volgt luiden :

"7. Le protocole devrait-il indiquer que les prescriptions et procédures d'enregistrement doivent définir :

a) la responsabilité des employeurs :

i) d'enregistrer les accidents du travail, les maladies professionnelles, les événements dangereux, les incidents, les accidents de trajet et, lorsque cela est approprié, les cas de maladie dont l'origine professionnelle est soupçonnée ;

- ii) d'assurer la bonne administration de ces enregistrements ;
 - iii) d'utiliser ces enregistrements pour l'établissement de mesures préventives ;
 - iv) de fournir des renseignements appropriés aux travailleurs et à leurs représentants concernant le système d'enregistrement ;
- b) les informations minimales à enregistrer ;
- c) la durée minimale de conservation des enregistrements ?"
- "8. Le protocole devrait-il indiquer que les prescriptions et procédures de déclaration doivent définir :
- a) la responsabilité des employeurs :
 - i) de déclarer à l'autorité compétente ou à d'autres organismes désignés les accidents du travail, les maladies professionnelles, les événements dangereux et, lorsque cela est approprié, les accidents de trajet et les cas de maladie dont l'origine professionnelle est soupçonnée ;
 - ii) de fournir des renseignements appropriés aux travailleurs et à leurs représentants concernant les cas déclarés ;
 - b) lorsque cela est approprié, les dispositions de déclaration des accidents du travail et des maladies professionnelles par les institutions d'assurance, les services de santé au travail et les autres organismes directement concernés ;
 - c) les types d'accidents du travail, de maladies professionnelles et d'événements dangereux à déclarer ;
 - d) les délais de déclarations ?"

De Raad wenst deze vragen gezamenlijk te behandelen omdat zij een aantal gemeenschappelijke opmerkingen met zich meebrengen.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen gaan akkoord met de instelling van de voorgestelde registratie- en aangifteprocedures, die de preventie ten goede komen.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen vinden dat de werkgever de verantwoordelijkheid moet hebben om verdachte gevaarlijke gebeurtenissen, incidenten en beroepsziekten aan te geven en te registreren, temeer daar deze begrippen volgens hen nogal onduidelijk zijn.

Voorts moet volgens hen, ter wille van de administratieve vereenvoudiging, de verantwoordelijkheid van de werkgever hier beperkt worden tot de arbeidsongevallen, de ongevallen op weg van en naar het werk en de beroepsziekten.

Bovendien formuleert de Raad de volgende bijzondere opmerkingen :

- Wat punt 7 iv) betreft :

De Raad herinnert aan de preventiedoelstelling die aan het initiatief ten grondslag ligt en vestigt de aandacht op het feit dat de inlichtingen over het registratiestelsel die aan de werknemers en hun vertegenwoordigers worden verstrekt, alleen tot doel hebben de aangifte van arbeidsongevallen en beroepsziekten te vergemakkelijken. De aangifteprocedure dient in dit opzicht alleen te worden beschouwd als een techniek om een lijst op te stellen van de arbeidsongevallen en de beroepsziekten; er mogen dus geen gegevens in voorkomen die vallen onder de zwijgplicht van geneesheren.

- Wat punt 8 d) betreft

De Raad vindt het wenselijk om wat de vaststelling van de aangiftetermijnen betreft, te verwijzen naar de nationale gebruiken die beroepsziekten met lange latentieperioden in aanmerking nemen.

Hij vreest immers dat de vaststelling van een vaste termijn de schadeloosstelling van deze ziekten, die in het huidige Belgische stelsel wordt gewaarborgd, zou verhinderen.

Vraag 9

De Raad merkt op dat vraag 9 als volgt luidt :

- "9. Le protocole devrait-il indiquer que l'information devant figurer sur la déclaration doit comprendre au moins des données sur :
- a) l'entreprise, l'établissement et l'employeur;
 - b) la victime;
 - c) l'accident ou la maladie;
 - d) les circonstances de l'accident ou, dans le cas d'une maladie professionnelle, l'exposition à des risques pour la santé ?"

De Raad acht het nodig dat deze gegevens worden opgenomen in de aangifte van de arbeidsongevallen en beroepsziekten. Daar deze gegevens alleen bestemd zijn voor collectief gebruik, zal wel het beginsel van de anonimiteit in acht moeten worden genomen.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen vinden het belangrijk dat in de aangifte ook gegevens worden opgenomen inzake de goede/slechte werking van de door het personeel gebruikte machines omdat een en ander eveneens arbeidsongevallen kan veroorzaken.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen pleiten voor een vereenvoudiging van de procedures en kunnen zich dan ook niet aansluiten bij een voorstel dat volgens hen niet relevant is in het licht van de statistiek.

Nationale statistieken :

Vraag 11 :

De Raad constateert dat vraag 11 als volgt luidt :

"11. Le protocole devrait-il indiquer que ces statistiques et analyses doivent être établies à l'aide de systèmes de classification compatibles avec les plus récents systèmes internationaux pertinents instaurés sous les auspices de l'Organisation internationale du Travail ou d'autres organisations internationales compétentes ?"

De Raad vestigt de aandacht op de demarche van de IAO om de procedures voor de classificatie van gegevens te verbeteren. Hij wijst dienaangaande op de noodzaak om ervoor te zorgen dat een en ander verenigbaar is met de statistische werkzaamheden die Eurostat regelmatig verricht en dat er een zekere samenhang is tussen de verschillende methodologieën.

Hij dringt er in dit kader ook op aan dat de stelsels voor de inzameling en verwerking van de gegevens op die niveaus elkaar niet doorkruisen en overlappen.

Punt 3 - Inhoud van de aanbeveling

De Raad is niet gekant tegen de mogelijkheid om een aanbeveling op te stellen. Hij kan in het algemeen akkoord gaan met de voorstellen van de vragenlijst en verwijst dienaangaande naar de algemene opmerkingen in punt I betreffende de vorm van het instrument.

Punt 4 - Bijzondere problemen

Vragen 22 en 23

De Raad merkt op dat de vragen 22 en 23 als volgt luiden :

"22. (1) Existe-t-il dans la législation ou la pratique de votre pays des particularités qui, à votre avis, sont susceptibles de créer des difficultés dans l'application pratique de l'instrument ou des instruments tels qu'ils ressortent du présent questionnaire ?

- (2) Dans l'affirmative, veuillez préciser ces difficultés et indiquer vos suggestions éventuelles pour les résoudre."

"23. Y a-t-il, à votre avis, d'autres problèmes pertinents qui ne seraient pas traités dans le présent questionnaire et dont il faudrait tenir compte lors de la rédaction de l'instrument ou des instruments. Dans l'affirmative, veuillez les préciser."

De Raad constateert dat het Belgische stelsel geen grote problemen te zien geeft die de praktische uitvoering van het internationale instrument zouden kunnen belemmeren.

Hij merkt evenwel op dat alleen de particuliere sector in aanmerking wordt genomen bij de opstelling van de statistieken over de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, met uitsluiting van de werknemers van de overheidssector, zoals het onderwijzend personeel en het spoorwegpersoneel.

Het is dus aan de overheid om ervoor te zorgen dat de gegevens betreffende deze werknemerscategorieën in de statistieken worden opgenomen.

Hij denkt in ieder geval dat een internationaal instrument zal leiden tot een aanpassing van de bestaande administratieve praktijken en onderstreept dienaangaande de relevantie van het instrument, dat een stuwende rol kan spelen voor de verbetering van deze praktijken.
